

## НАПРЯМ 8. СУДОУСТРІЙ; ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА

### ДО ДЕФІНІЦІЇ ПОНЯТТЯ «ГАРАНТІЇ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

**Заборовський В. В.**

*доктор юридичних наук, доцент,  
професор кафедри цивільного права та процесу  
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»  
м. Ужгород, Україна*

**Манзюк В. В.**

*кандидат юридичних наук, доцент,  
доцент кафедри господарського права  
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»  
м. Ужгород, Україна*

При дослідженні питання про структуру правового статусу адвоката, ми відмічали, що дотримуємося позиції, за якою гарантії є одними з основних, необхідних елементів правового статусу як особи, так і адвоката зокрема [1, с. 32; 2, с. 111; 3, с. 19]. Така необхідність існування обумовлюється тим, що «яким би обсягом, нехай навіть і самим великим, прав не був би наділений той чи інший учасник процесу, без відповідних гарантій це буде всього лише декларацією» [4, с. 128]. Як зазначає С.Ю. Франціфорова «за допомогою правових гарантій адвокату забезпечується можливість реалізувати свої права в сфері представництва інтересів своїх довірителів» [5, с. 14]. Слушною є й позиція С.Н. Братусь, який виходить з того, що «правові норми самі по собі безсилі, необхідні якісь правові гарантії, тобто інші правові норми, для того, щоб перші могли б бути застосовані і реалізовані на практиці» [6, с. 78-79]. В якості засобу ефективної реалізації повноважень захисника, гарантії розглядає і Р.В. Сінельнік [7, с. 15]. Все це вказує на взаємозв'язок між правами та гарантіями, як елементами правового статусу адвоката.

Проте, поряд з функцією перешкоджання порушенню прав адвокатів з боку зобов'язаних по відношенню до них суб'єктів, А.В. Іванцова виділяє й таку, як запобігання фактам зловживання правами самими адвокатами [8, с. 10]. Правові гарантії реалізації адвокатом своїх професійних обов'язків насамперед пов'язані з інститутом відповідальності адвоката, зокрема з таким видом відповідальності як дисциплінарна, який, зокрема «є універсальною гарантією належного, якісного здійснення захисту та надання правової допомоги адвокатом-захисником» [9, с. 136].

На підставі вказаного можна дійти до висновку про наявність взаємозв'язку та взаємообумовленості між всіма елементами правового статусу

адвоката, які виділяються нами (права і обов'язки, відповідальність та гарантії адвокатської діяльності), найбільш яскравим прикладом чого є реалізація зокрема такої професійної гарантії як заборона вимагати від адвоката надання відомостей, що є адвокатською таємницею. Така гарантія професійної діяльності адвоката має тісний взаємозв'язок з принципом конфіденційності, що дає можливість, як відмічає К.Ю. Суравова, скластися думці про їх ідентичний характер. Але ми розділяємо її твердження, за яким розмежування між ними необхідно проводити за «функціональною ознакою: принцип визначає специфіку діяльності, а гарантія служить засобом забезпечення функціонування цієї діяльності» [10, с. 28].

Проаналізувавши сутність гарантії адвокатської діяльності, вважаємо за необхідне розкрити і їх поняття. А.В. Рагулін звертає увагу на те, що «в юридичній літературі проблема гарантій розглядалася з різних позицій» [11, с. 67]. Так, він вказує на наявність різних підходів, відповідно до яких гарантії: розглядаються в якості елементу правової системи; засобу; умови та засобу; засобу, способу та умови; ототожнюються з нормами права; являють собою правову діяльність. На нашу думку, перш за все необхідно виходити з того, що гарантія (від франц. *garantie*) в лінгвістичному розумінні розглядається в якості забезпечення здійснення чого-небудь, виконання яких-небудь обов'язків, умови, що забезпечує, підтверджує здійснення, виконання чого-небудь тощо [12, с. 194]. Це дає нам можливість погодитися з позицією тих науковців, які гарантії розглядають в якості засобів та способів, які забезпечують, підтверджують здійснення або ж виконання чого-небудь. Такої точки зору притримується, зокрема Є.М. Хазов (під гарантіями слід розуміти умови і засоби, що забезпечують фактичну реалізацію та всебічну охорону прав і свобод всіх і кожного) [13, с. 111] та О.С. Мордовець (гарантії – це система соціально-економічних, політичних, моральних, юридичних, організаційних передумов, умов, засобів і способів, що створюють рівні можливості особистості для здійснення своїх прав, свобод та інтересів) [14, с. 311]. З таких же позицій виходять й науковці, як досліджують безпосередньо гарантії адвокатської діяльності, а саме: О.Г. Яновська (під гарантіями адвокатської діяльності належить розуміти правові засоби, які закріплені в нормах права і мають предметом свого впливу права та обов'язки адвоката, забезпечують їх реалізацію, захист і відновлення в разі порушення) [15, с. 71], К.Ю. Суравова (гарантії адвокатської діяльності – це спеціальні, законодавчо закріплені засоби, які забезпечують належне, безперешкодне здійснення професійної діяльності адвоката) [10, с. 23] та інші науковці [11, с. 16; 16, с. 858; 17, с. 132].

Тож слушною є позиція українського законодавця, який в Положенні про комітет захисту прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності [18] під гарантіями адвокатської діяльності розуміє систему умов і заходів правового характеру, передбачених у відповідних нормативно-правових актах, які забезпечують ефективну реалізацію адвокатом покладених на нього повноважень щодо надання правової допомоги, здійснення захисту та представництва у їх повному обсязі, зокрема, але не виключно, встановленими ст. 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [19], іншими законами, підза-

конними актами, міжнародними угодами, згода на ратифікацію яких надана Верховною Радою України.

На підставі вказаного ми доходимо до висновку, що під гарантіями гарантіями адвокатської діяльності слід розуміти один із елементів правового статусу адвоката, який являє собою сукупність умов, способів та засобів передбачених законодавством про адвокатуру, що спрямовані на забезпечення належної реалізації всіх інших елементів такого статусу, з метою створення відповідних умов надання професійної правничої допомоги

### Література:

1. Заборовский В.В. Некоторые проблемные вопросы определения структуры правового статуса адвоката. Евразийская адвокатура. 2016. № 6 (25). С. 31-37.

2. Заборовський В.В. Структура правового статусу адвоката: дослідження сутності елементів, які є передумовами його виникнення або ж є дотичними до нього. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2016. Вип. 39. Т. 2. С. 110-115.

3. Заборовский В.В. Структура правового статуса адвоката. Евразийская адвокатура. 2016. № 3 (22). С. 15-21.

4. Солтанович А.В., Хиревич М.Л. Гарантии реализации полномочий адвоката-защитника в уголовном судопроизводстве. Проблемы укрепления законности и правопорядка: наука, практика, тенденции: сборник научных трудов. Минск: БГУФК, 2009 Вып. 7. С. 124-128.

5. Францифорова С.Ю. Правовые гарантии деятельности адвоката в уголовном судопроизводстве. Адвокатская практика. 2011. № 5. С. 14-18.

6. Братусь С.Н. Юридическая ответственность и законность. М.: Юрид. лит., 1976. 216 с.

7. Сінельнік Р.В. Захисник у провадженні у справах про адміністративні правопорушення: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.07. Х., 2008. 21 с.

8. Іванцова А. В. Організаційні форми діяльності адвокатури: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.10. Х., 2010. 20 с.

9. Бірюкова А.М. Гарантії адвокатської діяльності при здійсненні захисту. Вісник Академії адвокатури України. 2007. Число 3. С. 135-138. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaau\\_2007\\_3\\_19](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaau_2007_3_19) (дата звернення: 10.02.2019).

10. Сурова К.Ю. Гарантии адвокатской деятельности. Адвокатская практика. 2014. № 4. С. 22-28.

11. Рагулин А.В. Профессиональные права адвоката-защитника в Российской Федерации. Вопросы теории и практики: дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.11. М., 2014. 462 с.

12. Большой толковый словарь русского языка / Сост. и гл. ред. С.А. Кузнецов. СПб.: Норинт, 2000. 1536 с.

13. Хазов Е.Н. Юридические гарантии как необходимый элемент реализации прав и свобод человека и гражданина. Образование и право. 2010. № 4 (8). С. 96-119.

14. Теория государства и права: курс лекций / Под ред. Н.И. Матузова и А.В. Малько. 2-е изд., перераб. и доп. М.: Юристъ, 2001. 776 с.

15. Яновська О.Г. Адвокатура України: навч. Посібник. К. : Юрінком Інтер, 2007. 280 с.

16. Скрябин А.Н. Гарантии адвокатской деятельности в соответствии с законом Украины «Про адвокатуру и адвокатскую деятельность». Молодий вчений. 2015. № 2(6). С. 858-861.

17. Дабижа Т.Г. Процессуальные гарантии реализации полномочий адвоката-защитника в уголовном судопроизводстве. Журнал российского права. 2012. № 7. С. 125-132.

18. Положення про комітет захисту прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності, затверджено рішенням Ради адвокатів України від 27 липня 2013 року № 182. URL: <http://web1.unba.org.ua/akti/> (дата звернення: 10.02.2019)

19. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI. Офіційний вісник України. 2012. № 62. Ст. 17.

## **СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ ПРАВООХОРОННА ТА ПРАВОЗАХИСНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ОРГАНИ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ПРАВОПОРЯДОК**

**Коноваленко Д. В.**

*студентка магістратури I курсу*

*Миколаївського інституту права*

*Національного університету «Одеська юридична академія»*

*м. Миколаїв, Україна*

На сьогодні одним із важливих та складних явищ юриспруденції є захист прав людини. Так, забезпечення прав і свобод людини і громадянина є складною та досить гострою проблемою сьогодення. Проблема прав людини носить як політико-правове, релігійно-етичне та філософське значення. Зокрема, ст. 3 Конституції України зазначає, що людина, її життя й здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визначаються в Україні найвищою соціальною цінністю.

Як зазначає О. Б. Карпінська поширеним у науковому середовищі є визначення, що забезпечення прав і свобод людини – це певним чином створення умов для їх здійснення. Так, визначаючи одне із понять правозахисної діяльності, можливо вказати, що вона є діяльністю органів державної влади, місцевого самоврядування, колективних та одноосібних суб'єктів громадянського суспільства з недопущення порушень прав і свобод людини та громадянина, а також із відновлення порушеного правомірною стану в даній сфері [1, с. 15].